

خرابات

دونده‌های تنها

جواد طوسی

● یک نکته درخورتوجه در سینمای این دوران ما حضور مثبت و پرانگیزه چند فیلم‌ساز زن است که هرکدام دنیای مستقل خودشان را دارند. آنچه بیش از همه نظر بینندگان عادی یا محققان و منتقدان را به خود جلب می‌کند، دغدغه‌های اجتماعی و روان‌شناسانه و نگرش انسانی این مجموعه فیلم‌سازان است. دراین‌میان، رخشان بنی‌اعتماد شاخص‌ترین فیلم‌ساز زن اجتماعی‌نگر بود که موجودیت و بنیان خانواده برایش اهمیت اصلی را داشته و در کنارش به طبقه‌بندی ناهمگون جامعه و اقشار بی‌پشتوانه و آسیب‌پذیرش نیز پرداخته است. نگاه و شیوه بانی او در اغلب فیلم‌هایش مستدگونه بوده و بعضا در مقاطع حساس تاریخی / اجتماعی از لحن معترضانه و حتی صدور بیانیه و شعاردان ابا نداشته که نمونه‌هایش «خارج از محدوده»، انتهای «زیر پوست شهر»، چند اپیزود «قصه‌ها» و مستندهای «روزگار ما» و «شهرک قاطمیه» (این فیلما رو به کی نشون می‌دین) هستند. اما تهمینه میلانی جدا از گرایش‌های اجتماعی- موضوع جانبدارانه‌تری نسبت به شخصیت‌های زن فیلم‌هایش دارد و متقابلا برخورد – اغلب- تهاجمی‌اش با مردان به‌گونه‌ای است که انگار می‌خواهد از آنها انتقام بگیرد. میلانی بدش نمی‌آید که او را یک فیلم‌ساز «فمینیست» خطاب کند؛ ولی این سؤال مهم را پاسخ نمی‌دهد که اساس در جامعه پیچیده و در حال گذار ما می‌توان قالب بیانی و شیوه اجرایی مناسبی برای مفاهیم فمینیستی پیدا کرد؟ جدا از این مشکل، میلانی در بعضی از آثارش (مثلا آتش‌بس و زن‌انسانی فردی و بالینی در قالبی داستانی، علاقه دارد. یکی دیگر از فیلم‌سازان قدیمی‌تر که بیشتر به ملودرام‌های اجتماعی و نگاه آموزشی روانکاوانه (با بیان غیرمستقیم و استادشده در لایه‌های داستانی) تعلق خاطر دارد، پوران درخشنده است. آخرین فیلم در حال اکران او به نام «زیر سقف دودی»، همین مشخصه‌ها را دارد. در سال‌های اخیر، آیدا پناهنده یا فیلم‌های «ناهیه» و «اسرافیل» نشان داده که حرفی برای گفتن دارد و به فرم و زیبایی‌شناسی تصویر نیز اهمیت می‌دهد. همین‌طور نرگس آبیار با فیلم‌های «اشیا از آنچه می‌بینید به شما نزدیک‌ترند» و «شیار ۱۴۳» و به‌ویژه «نفس» برای خود جای مستقلی منظور کرده و نوعی سینمای متکی به ادبیات و روایت و تاریخ را تجربه می‌کند. جا دارد از خانم منیر قبری هم یاد کنیم که با اولین فیلمش «ویلانی‌ها» به نگاهی تازه و انسانی در حوزه «سینمای جنگ» رسید. از زاینه‌ای دیگر خانم مونا زندی با فیلم «عصر جمعه» خود را به عنوان یک فیلم‌ساز دغدغه‌مند در گستره سینمای اجتماعی معرفی کرد؛ ولی غیبت طولانی‌اش سؤال‌برانگیز است. اما نکته‌ای که به بهانه نمایش عمومی «زیر سقف دودی» پوران درخشنده ذکرش ضروری است، جداافتادگی این عده از فیلم‌سازان و قائم به فرم بودن‌شان است. ای کاش میان آنها همدلی و همفکری تاکتیکی و استراتژیکی صورت می‌گرفت تا بتوانند در بهبود کارشان و رفع بعضی از نقاط ضعف آثارشان از یکدیگر کمک بگیرند و کامل‌شدن را در یک حضور جمعی، نه تلاش‌های فردی، تجربه کنند.

خبرسازان

اعلام‌زمان پیش‌فروش نمایش «اعتراف» شهاب حسینی

● **گروه هنر:** بلیت‌های سه روز اول نمایش «اعتراف» که قرار است از ۳۱ خرداد در سالن اصلی تئاتر شهر روی صحنه برود، به صورت اینترنتی پیش‌فروش می‌شود. بنابر گزارش روابط‌عمومی نمایش «اعتراف»، سایت‌های ایران‌کنسرت و ایران‌نمایش از روز سه‌شنبه، بیست‌وسوم خرداد، ساعت ۱۲ ظهر آماده ارائه بلیت نمایش «اعتراف» هستند. «اعتراف» دومین اثر شهاب حسینی در مدیوم تئاتر است. او که پیش‌تر نمایش «ملقات» را کارگردانی و اجرا کرده بود، در دومین تجربه کارگردانی تئاتر خود نمایش «اعتراف» را بر اساس متنی از برد میرمن و با تهیه‌کندگی سهیلا امینی روی صحنه می‌برد. حسینی علاوه بر کارگردانی در کنار علی نصیریان بازی در نقش اصلی نمایش را نیز برعهده دارد. اجرای این نمایش تا پایان مردادماه ادامه خواهد داشت. صالح میرزاآقایی، نیما ریسی، مهدی بجستانی، پرویز بزرگی، شهرام ابراهیمی، میثاق زارع، غزاله نظر، الییا نصرالهی، پرند عین‌بیگی، تنی آواکیان، فاطمه عرب‌کرمانی، مهران هاشمی و فرنام حقیقت‌جو دیگر بازیگران نمایش «اعتراف» هستند.

هنر

بنیامین بهادری در کنفرانس خبری آنلاین:

پای عقایدم ایستاده‌ام و می‌ایستم

سمیه قاضی‌زاده: بنیامین بهادری بیش از ۱۵ سال قبل با اجرای نوحه‌هایش شناخته شد و بعد از آن تصمیم گرفت که فعالیتش را به موسیقی پاپ معطوف کند. او سال‌ها با شرکت ترانه شرقی فعالیتش در زمینه موسیقی پاپ را ادامه داد؛ اما الان چندسالی است که به صورت مستقل کار می‌کند. سال گذشته هم با بازی در فیلم «سلام بمبئی» در زمینه سینما صاحب تجربه شد؛ اما امسال بعد از گذشت چندین سال از آن سابقه مذهبی، قطعه‌ای با نام «کبیر» را منتشر کرد که خوانش موسیقایی دعای جوشن کبیر است. انتشار این قطعه که در سه سال پیش ساخته شده بود، در ماه مبارک رمضان، آن هم بعد از صحبت‌های مقام معظم رهبری با این مضمون که «در خواندن متون دینی نباید موسیقی، شنونده را از کلام و مفهوم آن دور کند» حساسیت‌های زیادی را برانگیخت، تاآنجاکه بنیامین که این روزها در آمریکاست و خود را برای تور عید فطر لس آنجلس آماده می‌کند، تصمیم به برگزاری یک کنفرانس خبری آنلاین گرفت. او در ابتدای این کنفرانس که با حضور رسانه‌های مطرح فعال در ایران برگزار شد، در ابتدا داستان شکل‌گیری قطعه کبیر را این‌طور تعریف کرد: «بگذارید من یک بار تاریخچه قطعه «کبیر» را بازگو کنم. این قطعه سال ۹۳ ساخته شده و همان موقع رایزی شده که به صورت سینکِل تراک منتشر بشود و به صورت تلفنی گفتند که صبر کنیم. با آلبوم ۹۴ در ابتدای سال ۹۴ به ارشاد فرستاده شده و مدیر دفتر موسیقی وقت به من زنگ زدند و گفتند من این قطعه عربی را از سی‌دی که فرستاده‌اید، درمی‌آورم. درواقع به ما گفتند سـی‌دی دیگری بفرستید که این قطعه عربی در آن نباشد. من علت را پرسیدم و گفتند چون می‌خواهیم به شورا بدهیم. من گفتم چه اشکالی دارد که همین قطعه را هم به شورا بدهید؟ و به من گفتند

این قطعه الان مناسب نیست. من همان موقع این حرف‌ها را زدم و گفتم بالاخره این کار ساخته شده و اگر نظر شما اسلامی و شرعی‌بودن این کار است، بالاخره من هم مسلمان هستم و خانواده مسلمانی دارم و حتما درباره آن سؤال کرده‌ام و می‌دانم کلیات آن اشکالی ندارد و فقط ممکن است انتشار این اثر اعتراض‌هایی را در پی داشته باشد. حالا شما کار را به شورا بدهید و فوقش کار را رد می‌کنند. قبول نکردند و به من گفتند که نمی‌توانند کار را به شورا بدهند. البته دلیل فنی داشتند و می‌گفتند اگر این کار را کپی کنند و به شورا بدهند و رد بشود، ممکن است همین کپی‌کار بخش بشود و چون حساسیت اثر بالا است، ممکن است بیرون بیاید. نظر آنها این بود که ممکن است جامعه را ملتهب کند و حاشیه داشته باشد. من خواستم کتاب برای من بنویسند؛ ولی قبول نکردن. من از آنجا بیرون آمدم و به ارشاد رفتم. به سراغ مدیر بالادستی ایشان رفتم که سلام و علیک گرمی با هم داریم. همان موقع به ایشان گفتم و قطعه را برایشان فرستادم و ایشان شنیدند و به من قول دادند که کمک کنند و گفتند که چه راهی برای انتشار آن می‌توانیم پیدا کنیم. هیچ چیزی درباره اینکه این موسیقی بطور است، به من نمی‌گفتند؛ البته قطعه کبیر که آن موقع به ارشاد دادیم، با این قطعه تفاوت داشت و حتی در سال ۹۵ هم من از طریق تگ‌گرام کار را برایشان فرستادم و دو بار هم تنظیمش را عوض کردم. این قطعه ساخت یک شب نبوده است. مجدداً من یک ماه پیش تماس گرفتم و با مسئول ارشاد صحبت کردم و گفتم دو سال از ارائه این قطعه به شما گذشته و یک جواب بدهید که «نه» یا بالاخره همین قطعات تک تراک‌ها که ابتدا مجوز نمی‌گیرد و خودمان هم تجربه‌اش را داشته‌ایم که منتشر می‌شوند و بعداً برای آلبوم و اجرای زنده مجوزش گرفته می‌شود. ایشان باز

مجموع و برابند همه نظرهایی که پرسیدیم، باعث شد این قطعه را منتشر کنم». او درباره همخوانی این قطعه با متون مذهبی هم گفت: «من متون مذهبی را پرسیدم. در قرآن حساسیت خیلی بالاست و همه توصیه می‌کنند که این اتفاق نیفتد؛ ولی در ادعیه گویا مشکلی نیست و فقط تنها نکته این است که راجع به موسیقی آن حرف می‌زنند. البته اینکه موسیقی مناسبی باشد، برای همه نوع موسیقی در نظر می‌گیریم که همیشه موسیقی مناسب باشد. من تجربه ساخت کارهای مذهبی را دارم و قبل از آن برای دوستان معروفی که در ایران نوحه و اشعار مذهبی می‌خوانند سبک‌های مختلفی را ساختم. همیشه این تجربه را داریم که در زمینه‌های مذهبی هر نوآوری ممکن است یک موج گسترده از مخالفت را داشته باشد. نمی‌گویم وظیفه ولی عشق ما همین است که اگر چیزی در زمینه‌های آسمانی و متافیزیکی می‌دانیم با بقیه جامعه تقسیم کنیم. در این تقسیم‌کردن گاهی اختلاف سلیقه به وجود می‌آید. در خانواده خود ما که یک خانواده سنتی و مذهبی است برای این قطعه ۵۰-۵۰ موافق و مخالف داریم. این در جامعه طبیعی است و در مهم‌ترین انتخابات جامعه هم نصف جمعیت موافق و نصف جمعیت مخالف‌اند؛ با اندکی کمتر یا بیشتر.

بهادری درباره منطقی‌بودن یا نبودن انتشار این اثر ضمن بیان اینکه شرایط مسئولان فرهنگی کشور را درک می‌کند گفت: شرایط آنها را درک می‌کنم که علیه این اثر بیانییه صادر کرده‌اند؛ آن هم در ساعات آخر یک روز جمعه. به‌رحال حواشی مختلفی حول و حوش این اثر به وجود آمد و باعث این رفتارها شده است. این دوستان مسئول قصدی برای جواب‌دادن به من مبنی بر اینکه این قطعه مجوز گرفته است یا نه، نداشتند. من این اثر را در آمریکا نسخا‌ختم. در ایران ساخته شده است و دو بار برای ارشاد ارسال شده است. با هر تغییری نسخه جدید را برای مدیران محترم فرستادم و نظرشان را پرسیدم. ولی هرگز جواب درستی نگرفتم و اگر قرار باشد بهتر بگویم، هیچ جوابی به من ندادند. من پای عقایدم همیشه ایستاده‌ام و می‌ایستم. این زمان که در اوج همه‌گیری آثار عاشقانه من، آثار مذهبی من هم در دسترس علاقه‌مندان موسیقی قرار گرفت، هیچ‌وقت از اعتقاداتم عقب‌نشینی نکردم و محکم ایستادم و از آن آثار مذهبی در کنار قطعات عاشقانه‌ام دفاع کردم. من اعتقاداتم را باور داشته و دارم و هیچ وقت از آنها فرار نمی‌کنم. الان هم شرایط همین‌گونه است. به این اثر اعتقاد دارم و پای اعتقاداتم می‌ایستم. من باورهای دینی و مذهبی‌ام را خوانده‌ام.

بهادری درباره حساسیت بالای موضوع و پیش‌بینی دردرسر گفت: «من می‌دانستم که این اثر حواشی مختلفی را در پی خواهد داشت. من نمی‌دانم آثار قبلی که با صدای چهره‌های مختلف با مضامین قرآنی و تلفیق آن با موسیقی تولید و منتشر شده، چطور و به سبکی منتشر شده‌اند که از آنها تعبیر به وهن به قرآن شده. ولی درباره من این‌س ماجرا تا حد زیادی فرق دارد. چون فرم کار به‌گونه‌ای است که بیشتر در تلاش است مبلغ یک رفتار مذهبی و دینی و اعتقادی درست برای مخاطب نسل جدید باشد. نیت ما را هم مردم می‌دانند و هم مدیران. من آدم غیرمذهبی‌ای نبوده و نیستم که بخواهم با این اثر وهنی به مقدسات و اعتقادات کسی داشته باشم.

مرزها برایم کم‌رنگ شده‌اند

که با آنها کرده‌ام منتشر خواهد شد. تمام این دخترهای جنگجو قربانی تصمیمات اجتماع و خانواده هستند. تفنگی که این زن‌ها در دست دارند، به آنها قدرت نداده. اکثر این زن‌ها از فقر، تجاوز، تحقیر، مردسالاری و... به چرک‌پند شده آورده‌اند. اغلب از طبقه فقیر و محروم‌اند و از موقعیتی که تجربه کرده‌اند خشمگین‌اند. بعد گروهکی می‌آید و آنها را به این باور می‌رساند که من با اسلحه‌ای که به تو می‌دم هم تو را قدرتمند می‌کنم و از این چرک‌ها در جهت ایدئولوژی خودشان بهره‌وری می‌کنند. اغلب زن‌ها در سنینی جذب این گروه‌ها می‌شوند که هنوز ایده‌ای درباره درست یا غلط‌بودن ایدئولوژی آنها ندارند. وقتی سه ماه پیش در کلمبیا خواستم از این زن‌های جنگجو عکس بگیرم، این آخرین شانس‌م برای عکس گرفتن از آنها بود، چون گروه‌ها با دولت توافق‌نامه‌ای امضا کرده بودند که اسلحه‌ها را پس بدهند و به زندگی عادی برگردند. اما چطور دختری که زندگی‌اش از شنش سالگی با یک کیف کوچک در جکلی‌های بزرگ و مخوف گذشته و از شب یک‌جا نخوابیده، می‌تواند به زندگی عادی برگردد؟

● **چرا زن‌ها بیشتر سوزۀ عکس‌هایتان هستند؟**
مسلم‌ا چون خودم زن هستم.
● **یعنی این از تمایلات فمینیستی شما نیست؟**
نمی‌توانم روی کارم برچسب بزنم و بگویم این نگاهی فمینیستی به جهانی است که تجربه کردم. اصلاً تشخیص این کار من نیست. ولی می‌توانم بگویم گاهی زن‌ها سوزۀ اصلی‌ام بوده‌اند چون با حسشان آشنا‌ترم. به‌عنوان یک عکاس هرگز دلم نخواسته با این‌س عناوین و دسته‌بندی‌ها، در محدودیتی قرار بگیرم. دوست ندارم به‌عنوان کسی که فقط از زن‌ها عکس می‌گیرد شناخته شوم. همه انسان‌ها سوزۀ من هستند.

● **چرا زن‌ها بیشتر سوزۀ عکس‌هایتان هستند؟**
مسلم‌ا چون خودم زن هستم.
● **یعنی این از تمایلات فمینیستی شما نیست؟**
نمی‌توانم روی کارم برچسب بزنم و بگویم این نگاهی فمینیستی به جهانی است که تجربه کردم. اصلاً تشخیص این کار من نیست. ولی می‌توانم بگویم گاهی زن‌ها سوزۀ اصلی‌ام بوده‌اند چون با حسشان آشنا‌ترم. به‌عنوان یک عکاس هرگز دلم نخواسته با این‌س عناوین و دسته‌بندی‌ها، در محدودیتی قرار بگیرم. دوست ندارم به‌عنوان کسی که فقط از زن‌ها عکس می‌گیرد شناخته شوم. همه انسان‌ها سوزۀ من هستند.
● **چرا زن‌ها بیشتر سوزۀ عکس‌هایتان هستند؟**
مسلم‌ا چون خودم زن هستم.

● **نهایتاً خودتان را هنرمندی فمینیست می‌دانید یا نه؟**
فکر نمی‌کنم فردی در ایران، با مسائل این جامعه، آداب و رسوم و فرهنگش زیسته باشد و کنشگر نباشد و برای برابری‌اش تلاش کند. به

زیر آسمان فیروزهای

گفت‌وگو با علا قاسمی، پیش‌کسوت تعزیه

مکان مشخص برای تعزیه نداریم

● **رضا آشفته:** پردیس تئاتر تهران به مناسبت شب‌های قدر و شهادت امیرالمؤمنین علی (ع) به سرپرستی علاءالدین قاسمی مجالس تعزیه برپا می‌کند. براساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده این مجالس از ۲۱ تا ۳۰ خرداد از ساعت ۲۱:۳۰ بعد از افطار به مدت ۱۰ شب در پردیس تئاتر تهران برپا می‌شود. با علا قاسمی، پیش‌کسوت تعزیه و سرپرست این برنامه، گفت‌وگو کرده‌ایم.

● **با توجه به اینکه در ایام دهه محرم ما شاهد اجرای ۱۰ نسخه تعزیه وابسته به شب شهادت امام حسین (ع) هستیم. آیا چنین نسخه‌هایی متناسب برای شب شهادت حضرت علی (ع) در این برنامه اجرا می‌شود؟**
فرمایش شما کاملاً درست است اما ما در اینجا خواسته‌ایم برای اولین‌بار تعزیه اجرا کنیم و دوستانم مسافرانستانه و یابک تن از من خواستند برای این مناسبت چند تعزیه‌ی اجرا کنیم و این ناگهانی‌بودن نمی‌گذارد ما بتوانیم ۱۰ تا نسخه مرتبط را آماده کنیم برای همین یک اجرا مناسب با شب شهادت حضرت علی داریم و بقیه اجراها برگرفته از نسخه‌های مرتبط با شب‌های محرم و عاشورااست و برخی نیز متفرقه است. ما اجرایی از شاه‌چراغ داریم و بعد دو شب از حضرت علی‌اکبر و حضرت مسلم تعزیه اجرا می‌کنند. بنابراین به لحاظ موضوعی همه متفاوت هستند و هدف اجرای تعزیه در مکانی بوده که برای نخستین‌بار می‌خواهد مردم را دعوت به تعزیه‌دین کند.

● **آیا تبلیغات هم کرده‌اید؟**

خیر، تبلیغات و سروصدا یزادی نشده و همه چیز در حد تبلیغات دهان‌به‌دهان بوده است اما در همین حد هم انتظارات برآورده می‌شود و مردم آن‌طور که باید، دارند برای دیدن این تعزیه‌ها وقت می‌گذارند.

● **یعنی قبول دارید متون متناسب برای این شب‌های شهادت حضرت علی هم وجود دارد؟**
بله، هست اما اگر قرار باشد ما این کار را کنیم نیاز به زمان و بودجه کافی است. شما برای یک متن کوتاه نمایشی نیاز به دو، سه ماه تمرین دارید؛ در تعزیه هم باید چنین زمانی برای تمرین‌کردن باشد، با آنکه لیدرها و پیش‌کسوت‌هایی داریم که بر این نسخه‌ها آگاهی دارند و خیلی زود هم می‌توانند گروه‌های تعزیه را برای اجرا آماده کنند. اما آن هم به‌طور ناگهانی نشدنی و نیازمند برنامه‌ریزی و صرف بودجه است.

● **گروه‌هایی که از شهرستان‌ها برای اجرای تعزیه دعوت شده‌اند چقدر شاخص و ممتاز هستند؟**

این گروه‌ها در آن حدی هستند که به‌درستی بتوانند انجام‌وظیفه کنند. آقای شجریان آواز می‌خواند و دیگران هم بلندند که آواز بخوانند اما شجریان اسناد آواز است... در این تعزیه‌ها هم ما به دنبال همان‌هایی بوده‌ایم که اینجا بلندند تعزیه کار کنند و شبی که من اجرای شاه‌چراغ را دیدم، کارشان راضی نبود و آنها را پذیرفتم و تشویق‌شان هم کردم. اما همه این گروه‌ها کاربلد شده‌اند و برای شاخص‌شدن نیاز به کار بیشتر و حمایت دارند.

● **آیا در شهرستان‌ها گروه‌های شاخص داریم؟**
گروه‌های شاخص و آدم‌های ممتاز تعزیه در تهران هستند که با دعوت این افراد از تهران به شهرستان‌ها می‌روند و در این دعوت‌هاست که گروه‌های شهرستانی نیز رفته‌رفته دارند کاربلد می‌شوند. در شهرستان‌ها هم امکانات چندانی نیست اما مردم به‌طور خودجوش کارهایی می‌کنند و باید این حمایت از سوی دولتمردان جدی گرفته شود و تعزیه بخشی از هویت و فرهنگ ملی ماست.

● **با توجه به اینکه در ماه مبارک رمضان اغلب برنامه شاد نیز از افطار تا سحر مانند ترابازی به جز شب‌های قدر و شهادت در نظر گرفته می‌شود. آیا تعزیه‌های مضحک نیز برای این شب‌ها در سال‌های بعد در نظر خواهید گرفت؟**
بله، چنین متونی هست. برای مثال در تعزیه شاه‌چراغ و بخشی هم مرتبط با شهادت.

● **آیا سال‌های بعد در صورت تداوم می‌توانید به مناسبت شهادت حضرت علی (ع) تعزیه‌های متناسب با این موضوع را انتخاب و اجرا کنید؟**
بله، این هم شدنی است چون ما بیش از چهار صد نسخه تعزیه داریم و حتما تعداد بیشتری تعزیه می‌توانیم درباره حضرت علی اجرا کنیم البته این هم شروطتی دارد چون بدون صرف بودجه و حمایت نمی‌شود کار کرد.

● **اقداماتی برای بهبود اوضاع تعزیه شده است؟**

خیلی دوندگی کرده‌ایم و برای ما کارهایی شده است و ما الان انجمن تعزیه داریم و برای ارزیابی هنرمندان تعزیه داریم درجه‌بندی می‌کنیم که اینجا درجه‌یک، دو و... هستند اما هنوز ما مکانی مشخص برای تعزیه نداریم. ما زمانی تکیه دولت داشتیم که آن را ویران کردند و ما مجبور شدیم در میادین کار کنیم که ما از آنجا رانندیم و ما به کوچه‌ها رفتیم و از آنجا هم ما را دور کردند و ما به منازل رفتیم و به شکل مجلسی کار کردیم... من سوزۀ «شب دهم» را به آقای حسن فتحی گفتم که کار هم کرد. درواقع همان چیزی است که ما تجربه کرده‌ایم... الان باید جایی مثل تکیه دولت داشته باشیم.